

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Cratylus (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

opusque iustitiae esse concesserat. Quare idem dixit esse consensionem & scientiam, non opinionem. Cum uero huc loquendo delati essemus, ambigui auditores aduersus illum protinus inclamarunt, quod eodem sermo reuolueretur: quoniam & medicina sit consensio quaedam & artes reliquae, & circa quid uersantur declarare queant. At uero tua haec iustitia uel consensio, quod tendit ignorat, quod uel opus sit, latet. Eadem abs te tandem quasi ui Socrates. Tu uero statim iustitiae opus esse dixisti prodesse amicis, inimicos ledere. Deinde uero uisus tibi est uir iustus nunquam laedere quenquam, sed prodesse in omnibus unicuique. Haec non semel tantum o Socrates, aut bis tentata sunt: sed cum diu supplex uos sequutus fuerim, denique defessus sum, existimans te ad inflammandos homines ut studium uirtutis capessant, caeteris esse uehementiorem. E duobus uero alterutrum necesse est. aut enim eatenus tantum uales, ultra uero nihil, quod quidem in quauis arte contingere potest: ceu in arte gubernatoria fieri potest, ut qui gubernare nescit, excogitauerit aliquas eius artis laudes, quibus ad eam homines prouocet, quasi dignissima sit, & in caeteris artibus eodem modo. Idem fortasse tibi quis tribuet, quasi nihilo magis iustitiam ipsam cognoscas, et si praclare eam laudas. Ego autem non sic existimo. E duobus enim alterum, inquam: aut nescire te arbitror, aut nolle mecum communicare. Quamobrem ad Thrasymachum, ut opinor, me conferam, & alio quocumque potero, speraueoque a dubitationibus liberari. Neque uero alio me conferrem, si uelles ipse exhortationibus istis quandoque facere finem. Porro quemadmodum si me iam satis ad curam corporis quae gymnastice est incitasses, post exhortationem huiusmodi aperires mihi qualis mei corporis esset affectio, & quali curatione indigeret: ita in praesentia facito: pone Clitophonem tibi concedere ridiculum esse ut in alijs rebus quis studium ponat, animam uero cuius gratia in caeteris laboratur, negligat, & alia quaecumque post haec sequuntur & dicta modo sunt, retulisse me puta. Obsecro te Socrates ne aliter facias, ne quemadmodum nunc, ita & posthac coram Lysia caeterisque hominibus, partim quidem laudare te, partim uero uituperare necesse sit. Ei namque qui nondum ad uirtutem sit prouocatus, conferre te plurimum asseram: Persuaso autem contra, impedimento esse te propemodum, quo minus ad uirtutis finem perueniens, beatus efficiatur.

CAETERA DESUNT.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI

in Cratylum, uel De recta nominum ratione.

SAPIENTIA Platonica semper quidem suspicit excelsa, nec unquam humilia despicit, quam uerorum scientia nominum non est humilis, immo excelsa praecipue diuinorum. Hanc sapientes Hebraei tanti fecerunt, ut eam non modo scientijs omnibus, uerumetiam legi scriptae praeuulerint, affirmantes ipsam a deo patriarchis & Moysi fuisse tributam: Moysi, inquam, eam non literis, sed sanctorum mentibus inscripturo: Mentibus, inquam, succedentium prophetarum, deinceps diuinorum nominum sapientiam in mentes eorum qui succederent longa quadam serie propagantium. Horum ergo uirtute nominum maiores suos opera miranda fecisse. Praeterea nonnulla ex his nominibus scriptis suis inseruisse, sed plerumque uel sparsa, uel inuoluta: quae si quis cognoscat, & colligat, & perfecte eademque mentis puritate, quae & cui sunt tributa, pronunciet, mirabilia similiter effecturum: praesertim in primo dei nomine, quod cum quatuor duntaxat, & his quidem uocalibus literis mirabiliter componatur, nimirum a nullo nisi diuinitus inspirato recte pronuciari potest. Vnde facti coguntur Iesum, quem ipsi Nazarenum uocant, fuisse diuinum. Quippe cum eum nominis huius Tetragrammaton intelligentia uera, & pronunciatione perfecta fecisse miracula fateantur. Verum de his in libro De religione a nobis satis est dictum. Origenes quoque cum diuinorum nominum orationumque uirtutem mirificam considerasset, in libris contra Celsum, inquit, in quibusdam sacris nominibus mirandam latere uirtutem, ideoque haec ipsa non esse ex Hebraea lingua in aliam transferenda, sed in suis ipsis characteribus conseruanda. Fortè enim quemadmodum in corpore certa ratione composito uita permanet, quo uel aliter composito, uel permutato non permanet: sic uitalem quandam putant diuinis nominibus certo diuinitus modo compositis, inesse uirtutem. Et quemadmodum ab initio docuit Mercurius Trismegistus, ac diu postea Plotinus & Iamblichus, statuis quibusdam ordine certo compositis demones quodammodo includuntur. Verbis autem ad caelestem quandam similitudinem temperatis diuinae quaedam dotes distribuuntur, & id quidem prouidente deo, ut quotiens res ipsa postulat, rite possemus diuinum auxilium inuocare. Quod quidem ab ipso Phoebo atque Pythagora obseruatum fuisse tradunt, quos ferunt diuinis quibusdam duntaxat uerbis tam animi quam corporis morbos mirifice curauisse. Qua quidem in re compertum habemus

mus totam Zoroastris sapientiam constituisse, quam Plato in Alcibiade diuinam appellat, & in Charmide morborum animi & corporis curatricem. Mitto quod omnes gentes atque lingue precipuum dei nomen quatuor solum pronunciant literis. De hoc enim latius tractatur a nobis in commentarijs in Philebo, ubi probatur non potuisse in hoc uno gentes omnes nisi diuinitus conuenire. Hinc Aegyptij quem nos deum, Theut nominant: Persae, Syre: Magi **Nomen dei** Orsi: unde Oromasis: Hebraei illud quatuor uocalium ineffabile nomen utcumque possunt exprimunt per Adonai: Graeci **apud populos** Theos: Arabes, Alla: Machomet Abdi: nos accepimus ab angelo Iesum. Sed cur uoluit deus quatuor ubique literis **diuersos** inuocari? Forsitan quia & ipse per quatuor gradus cuncta disponit, scilicet essentia, esse, uirtute, actione componens. Item caelestia triplicitatibus signorum quatuor, ignea, aerea, aquea, terrea, & quae sub caelo sunt, quatuor similiter elementis. Nemo uero mirabitur tantam in ueris nominibus uim latere si modo considerauerimus ipsam rei uim naturalem, quando uere cognoscimus, peruenire ab obiectis ad sensus, ab his ad imaginationem, ab hac quodammodo & ad mentem. Deinde a mente concipi quidem primum, deinde per uocem exprimi quasi partum. Atque in hac ipsa uoce suis quibusdam articulis constituta uim ipsam rei sub significationis forma quasi uitam latere: uitam, inquam, ab ipsa mente per semina rerum conceptam primo, deinde per uoces editam, postremo per scripta seruata. Quod si ceterorum nomina uim rerum quodammodo seruant, ideoque per illa quasi rerum imagines ipsae res agnoscuntur, multo magis diuina nomina ab ipso deo tradita uim suam perpetuo seruant. Nec immerito. Nomen enim uerum ut Platoni placet, nihil aliud est quam rei ipsius uis quaedam mente primum, ut dixi, concepta, uoce deinde expressa, literis demum significata. Rei autem diuinae necesse est uirtutem esse diuinam. Quamobrem dei nomina cum illis diuina uis insit, Plato & hic & in Philebo uenerari iubet, atque ut significat in Legibus, multo etiam magis quam delubra statuasque diuinas. Expressior enim imago dei in artificio mentis, praesertim afflata diuinitus, quam in manuum operibus reseruat. Nomina uero dei prima atque sincerissima apud mentes supernas caelestesque esse iudicat, a quibus, expressius deus, ut ita dixerim, ipse concipitur. Secunda uero in demonibus purioribus. Tertia in animis hominum etiam per priscos uiros deo afflata quasi dei tubas fuisse prolata. Dei itaque nomina nobis per antiquos sanctosque tradita, tanquam imagines radiisque dei ipsius esse uidentur, per superiora numina, perque sanctiores hominum animos penetrantes. Quisquis autem solus, ut par est, admiratur, merito ueneratur & solis lumen, ita & deum colere oportet in primis, simulque dei radios, uires, imagines in sacrorum nominum significatione latentes. Audiamus ergo Socratem in Philebo ita clamantem. Reuerentia mihi semper erga deorum nomina, non humana quaedam formido est, sed maximum quoniam timorem exuperat. Audiamus eundem rursum in Phaedro se expiantem, quod in Amorem dei nomen forte disputando deliquerit. Audiamus Platonem in undecimo Legum, eos qui deorum nomina mendacio & periurijs inquinauerint, sacrilegos omnino censentem, iubentemque illos a quolibet impune caedi: eum uero qui praesens non punierit, tanquam proditorem legum rigide condemnentem. Neque uero nos turbet quod plures saepe nominet deos. Vnicum enim per seipsum in Parmenide, atque Timeo probat esse deum, ceteros uero angelicos, caelestesque dei ministros cum deos nominat, non tam deos quam diuinos intelligit. Postquam uero in Parmenide ad unum deum omnia comparauit, nomina quoque illius spernenda non censuit, in quibus cum mira dei munera lateant, non iniuria diuinus ille theologus Dionysius Areopagita omnia theologiae mysteria in diuinis nominibus exquisiuit. At cur silentio praetermissimus splendorem illum ueritatis Apostolum Paulum dicentem, Sermonem dei esse uiuum atque efficacem, uehementius omni gladio ancipiti penetrantem? Item illud eiusdem. Donauit deus illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium, infernorum? Sed iam ad dialogum redeamus. Hermogenes Parmenidis discipulus & sectator, atque Cratylus sectator Heracliti, de reuerentia nominum dissidentes, dum ille quidem nomina solum arbitrio, hic uero naturali quadam ratione habere uim putat, denique Socratis se iudicio subigunt. Principio quam belle tres hic Platonis conueniunt praecipuos. Hic enim a Socrate moralia, a Cratyllo physica, ab Hermogene potissimum metaphysica, praeter illa quae ipse inuenit, dicitur accepisse. Cratylus quidem sectator est Heracliti, ceterorumque priscorum, qui multis ante Heraclitum seculis philosophati sunt, putaueruntque nihil usquam stabile, sed omnia in perpetuo motu uersari. unde & nomina rebus ab ipso motu plurimum posuerunt. Hermogenes uero Parmenidis Pythagoraeorumque cultor contra putantium omnia permanere. Eiusmodi controversiam inter Hermogenem & Cratylum Socrates & Plato ita componunt, ut Heracliti quidem sententia in Physicis, Parmenidis uero in metaphysicis sit probanda: si quis autem uel statum rerum ad naturalia, uel motum transferat in diuina, sit penitus improbandus. Sed his omisissis, quantum ad nomina pertinet Socrates in Cratylus sententiam magis declinare uidetur, eam hoc pacto confirmans. Orationum alia uera est, alia falsa: & orationis uerae partes uerae sunt: orationis falsa, partes quoque sunt falsa. Partes autem orationis sunt nomina: quo fit ut nominum alia uera sint, alia falsa. Oratio quidem uera est quae res ipsas ut sunt ita dicit: falsa uero, quae contra. Quapropter & nomina uera sunt illa quae res ita ut sunt potius, quam ut placet arbitrio, proferunt. Quoniam uero Protagoras putat qualia cuique uidentur quaeque, talia esse, adeo ut res nulle essentiam habeant propria, sed humana opinio omnium sit mensura: ideo Socrates contra Protagoram infert, alios quidem homines esse optimos, scilicet prudentissimos, alios uero pessimos scilicet a prudentia remotissimos. At si, ut putat Protagoras, unicuique uera illa sint quae quilibet opinatur, nullum

certe erit inter prudentem imprudentemq; discrimen. Sed Protagoras subtilissime in libro de sciētia confutatur: oportuit tamen & hic breuiter confutari, ut facilius Hermogenis opinio de nominibus illius quodammodo similis refelli posset. Profecto Hermogenes haudquaquam Protagoræ de rebus differenti credit: sed dum nomina rerum ueritatem ex hominū arbitrio habere fatetur, clam in Protagoricam de rebus declinat sententiā. Latenter quoq; in opinione Euthydemī, dicētis omnia omnibus similiter semper adesse, qui ex eo breuiter reprobatur, quod non alij quidem boni essent, alij uero mali, si æque omnibus adesset uirtus & uitium. Tu uero inter hæc nota tritissimam Platonis nostri sententiā, totam uirtutis uim in ipsa prudentia, totam uitij in imprudentia collocari. Postquā constituta est Protagoræ & Euthydemī sententiā, concluditur res ipsas non pro opinione nostra, sed pro ipsa natura sua in ipso ordine rerum tales, aut tales existere. Quod si naturaliter sese habent essentia, naturales quoq; sunt actiones atq; passionēs. Itaq; si diuidere uel comburere rem quampiam studeamus, non tam pro arbitrio nostro quam pro natura rei id faciemus, ut eo modo & instrumento quo diuidi possit aptius, diuidamus, similiterq; comburamus. At dicere & nominare actio quædam esse uidetur, ideoq; propriam debet habere naturā, ut nō ita sicut placet nobis, sed ut rei modus exigit nominemus. Est enim nomen instrumentum quoddam, quo rem nominatā ab alijs discernimus atq; diuidimus. Eiusmodi uero instrumentum ut patet in cæteris, ad proprium id officium non casu, non pro libidine, sed arte accommodari ita debet, ut ea sit forma dispositum per ipsam artis ideam quæ uelut ad finem ad discernendum aptissime diuidendumq; conducat. instrumentum uero huiusmodi, id est nomen, tum ad res discernendas, tum ad docendos audientes accommodatum, non cuiuslibet est fabricare, sed artificis cuiusdam nominum conditoris, qui omnium est rarissimus. Hic autē ea ratione nomina fabricat, qua artifex usus nominibus exigit atq; instruit. Talem uero esse Plato uult dialecticum. At ille qui fabricat, ad ipsam rei ideam mente conceptam in qua uera consistit ratio nominis, componit nomen, certa quadam significatione præditum. Atq; hæc ipsa idealis ratio significatioq; uerum est nomē, manetq; idem circa rem eandem in quacūq; literarū materia fiat, apud quascunq; gentes, modo quid res ipsa sit doceat discernēdo. Cōclude nomina, si modo uera futura sint recteq; ponēda, constitui debere à sapiente nominum conditore, atq; id quidē dialectico admonente, ut ea forma consentur qua rerum proprietates pro uiribus imitentur & explicent. Post hæc diligenter inquirens, à quibus discēda sit nominū rectitudo, id est propria qua constituta sint ratio, sophistas deridet, traducitq; nos potius ad poetas: non quoslibet, sed diuinos, quasi qui uera rerū nomina à dijs acceperint, apud quos uera sunt nomina. Inter hæc ostendit Homeri poesim allegoricam esse, etiam ubi historiam narrare uidetur, quemadmodum in nominibus allegorice fictis apparet. Refert autem multa apud Homerū heroum nomina certa allegoriæ ratione composita. deinde ad deorū ascendit nomina, quorum rationes ab augustioribus theologis accepit. Prima quidem nominum positio, Cælius significat animam spheræ stelliferæ, Saturnus sequentis spheræ animam. Iupiter uero tertiæ. Secunda uero positio Cælius significat deum, Saturnus angelicā mētem, Iupiter mundi animam atq; cœlestem. Tertia Cælius dei ipsius significat fecunditatem, Saturnus eius intelligentiam, Iupiter beneficam uoluntatem omnibus prouidentē. Quarta Cælius in quolibet numine aspectū ad superiora designat, Saturnus respectū ad semetipsum, Iupiter prospectum inferioribus prouidentē. Prolixior fore cogar, si singulos hic deos theologice interpretari uoluerō. atq; id quidem latius in libro De amore, & Theologia tractauimus. Quoniā uero de diuinis tractare non est eius qui semper dicat se nihil scire, conuenienter Socrates ubi de diuinis altius agit dicit eam sapientiam nuper unde nesciat, illuxisse, significans inspiratione opus esse ad ueram diuinorum perceptionē. Quod & in Timeo, Conuiuioq; & Phædro confirmat, probat idem & in epistolis. Quod autem diuinorum contemplationē ab Euthyphrone accepisse se dicit, ironicum est, deridetq; illum & similes diuini iuris professores ambitiosos. Quo fit ut non immerito, quæ ab illo se fingit audiuisse, asserat fore paulo post dimittenda, admonens confidendum non esse doctrinis ambitiosorum, præsertim ubi iudicant de diuinis, de quibus etiam probatissimus homo, nūquam ut homo loqui possit sed aliquando potius ut tuba dei. Huic illud quodammodo simile, quod Plutarchus ait, legem extare apud Græcos per quam iuberetur libros scelestorum hominum etiam bonos è medio tolli, ut auctorū memoria deleteretur. Significat præterea antiquos cōsueuisse eū qui inter sacra corripiebatur à demone, ne diutius ab eo fatigaretur, paulo post quibusdam precibus sacrificijsq; à demone soluere. Docet etiam non esse longum tempus in nominibus cōtērendum. Proinde reprehendit illos qui solas mundi spheras stellasq; putent esse diuinas: quippe cum ab his tanquā aspectui nostro natura propinquioribus atq; mobilibus ad altiora numina ob maiore excellentiā sensibus nostris ignota stabiliāq; sit ascendendum. Narrat præterea deorū nomina nō casu: sed partim humana ratione, partim inspiratione diuina inuenta fuisse. Nomina uero heroica & humana sæpe uel ex maiorū cognomentis, uel ex uoto fuisse posita, ideoq; certam nominum rationem in diuinis nominibus potius quam in alijs esse querendā. Descendit post hæc ad demones, asseritq; Hesiodi priscorūq; sententiā probatissimorum uirorū animas in aereis demones ascendere, qui & rerū sapientia polleant, & generi humano prouideant. Tu uero hic animaduerte omnē bonum esse sapientem, atq; uicissim bonum quidem ideo sapientē euadere, quia purgatam serenāq; boni hominis mentem deus sapientiæ suæ lumine implet. Sapientem quoq; idcirco bonū esse, quia neq; aberrat à sine, neq; in

his quæ ad finem conferunt, fallitur eligendis. Animaduerte heroes semideosque eosdem existimari, atque ex mutuo inter deum hominemque amore nasci. Hinc illud, Sed ex deo nati sunt. Quæ in re ostenditur inter genus humanum diuinumque cognatio. Attende mox officium hominis esse non sentire, sed ea quæ sensit considerare. Deinde statum anime in corpore esse, non contineri, sed naturam corporis continere: Corpus tamen apud Orpheum carcerem anime dici atque sepulchrum, utpote quæ in corpore tanquam mortua iudicetur. Memento et Anaxagoram putauisse mundi machinam unam ante alias esse animam, unam quoque præesse mentem. Hinc illud: Spiritus intus alit, totamque infusa per artus Mens agitat molem. Deinde considera piam Platonis modestiam dicentis: Quicumque sapit agnoscit se deos deorumque inter se nomina ignorare. Addit orandum esse deum, ut nobis nomen sui proprium patefaciat: existimandum quoque esse nomina quæ nos deo tribuimus, non ipsam dei naturam, sed notionem affectionemque: circa deum nostram significare. Idcirco obsecrandum esse deum ne ipsi in eo nominando displiceamus. Idem in Philebo, et Parmenide: et Phædro, atque Timæo. Interpretatur deinde deorum nomina narrans primo illorum opinionem qui fluere omnia putauerunt, quæ denique improbat. Sed in his reuera memento deam Vestam significare essentiam formarum se paratarum, diuinorumque stabile fundamentum, idcircoque Vestæ ante alios deos sacrificare priscos consueuisse. Item nomina quæ in diuinis statu significant, ad illorum referri substantiam: quæ uero motum, ad actionem: improprie quidem ad actionem intellectualem, proprie uero ad animalem. Rursus nomina deorum masculina significare in diuinis actum efficientem, feminina uero potentiam capientem. Præterea quod cælum suo motu generet tempus consumens, continueque consumat, imago quedam est referens deum Cælum, et Rheam, atque Saturnum filios deuorantem. In his autem Cælius est essentia ipsa diuina, Rheam eiusdem uita: Saturnus mens eiusdem. Saturni filij idem sunt rerum, intelligentia diuina intra se genite, quæ sicut producantur à mente, ita et reducuntur in mentem, eas in se, ut ita dixerim, absorbentem. Multitudo uero deorum circa diuersas mundi partes distributorum, et in ipsis earundem partium continetur ideis, et in angelicis mentibus ideas multifariam contemplantibus, et in animabus sphaeras mundi stellasque regentibus. Animaduerte præ cæteris Plutonem hic significare præcipue prouidentiam diuinam ad separatas animas pertinentem, quæ puras animas honorum suorum perpetuis illecebris adeo rapit et detinet, ut nolint ad nos ultra reuerti. Quod quidem infinitis Plotini Procliisque animarum periodis non consentit. Probat animas penes Plutonem ideo uinculo quodam arctissimo et insolubili detineri, quonia amatorio teneantur affectu. Vbi confirmatur Platonice illud in cõuiuio, Legibusque, et sepe alibi, amatorium uoluntariumque nodum cæteris omnibus esse potentiorē. neque id quidem iniuria: nempe qui trahit quempiam per appetitum, tum potentius trahit, tum retinet firmitus, quam qui per uim aliam conatur attrahere, quia non ab extrinseco tantum rapit, sed ab intrinseco. Præterea quod ita raptum est, non modo non contendit solui, uerumetiam innititur ligatori, eodemque uinculo sese arctius implicat. Mitto quod raptor alius tanquam superior alienusque occurrit. Amatorius uero raptor, tanquam æqualem domesticumque, et palam et clam se nobis insinuat. Hinc Boetius probat ex mente Plotini, deum ad seipsum omnia potentissime simul et suauissime rapere, sui uidelicet amore boni, quasi esca trahentem. Quod etiam Platonice confirmat Philo. Deus à principio ad finem omnia potenter attingit, suauiterque disponit. Id uero totum ex quarto Legum acceptum esse alias ostendimus. De Phœbo autem qui apud Orpheum lumen uitale significat, multa atque præclara sunt in Orphico Apollinis hymno: in sexto De reip. et in oratione Platonici Iuliani: et in opusculo nostro de lumine. Hic uero breuiter exponitur nomen Apollo. Quod triplicem significat solem, diuinum, angelicum, et cælestem. In primo quidem, lumen est superius intellectu. In secundo intellectuale lumen super uisum. In tertio uisibile lumen. Secundus appellatur à Platonice primi filius. Tertius imago dicitur utriusque. Sed, ut summam dicam, Apollo significat primo diuinam angelicamque substantiam simplicitate: Secundo uim per quam deus et angelus lauant animas, ab inferioribusque purgant affectibus: Tertio beneficium quo à deterioribus soluant, melioribusque coniungunt: Quarto uirtutem ut ita dixerim sagittariam, qua per omnia procul sua munera iaculantur, et aculeis suis iniustos affligunt: Quinto efficaciam omnia temperantem, misericordiamque modulis conuertentem. In his apparet Apollinis uaticinium, ubi simplex dicitur, et purgando lauans atque soluens. Ibidem apparet et medicina, item et sagittandi canendi que peritia, ubi uires suas potenter extendit per omnia, et suauiter eisdem cuncta contemperat inuicem, et ad seipsum feliciter contemperando conuertit. Similes quoque dotes atque affectus uidentur in sole et ad solem tertio atque cælesti. Inter hæc Socrates ait se in exponendis deorum nominibus iocari, uidelicet cognoscens se diuinam substantiam his nominibus non attingere, sed uel affectus illorum narrare, uel affectus nostros circa illos pro uiribus explicare. Addit et deos interdum iocari ac ludere: iocamur quidem nos circa diuina, iocantur et dii circa nostra: quatenus uidelicet nostra hæc et illis collata quamminima sunt, et illi hæc nullo labore, sed inestimabili facilitate gubernant. Mitto in presentia Platonice illud, Homo iocus est ludusque deorum. Id enim ubi res exiget exponemus. Post hæc tertio iam apprime religiosus homo dicit se uereri de dijs ulterius disputare. Nempe et in ipso disputationis initio timendum est, ne forte de deo loquamur sine deo: et in media disputatione rursus, ne temere metiamur immensos: et circa finem rursus, ne ulterius sermonem de nominibus producamus, quam eorundem uoluntas nobis aspiet. Mox nota totam Mercurij uim uersari circa sermonem, ut intelligentie uim ad Saturnum potius intelligas pertinere. Item quod addit, Pana Mercurij

Nomina masculina et feminina que quid significant in diuinis

filium esse biforem, uidelicet ob geminum sermonem, uerum scilicet atq; falsum: nota ubi Pan ut homo pingitur, sermonem uerum significare: ubi uero ut brutum, falsum: ut hoc admonitus uere, aris falsa loqui, ne falsa loquedo sis falsus homo, uerumq; brutum. Proinde ubi deridet anti quorū multos, quod dum ipsi paterentur uertiginem putabant omnia uerti, admonet ne pro natura praesertim temporali, metamur eterna. Item ubi dicit temperantiā esse salutem conuersationemq; prudentiae, ostendit animam corporis perturbationibus ebriam non posse rerum ipsarū praesertim incorporalium percipere ueritatem. Mox ubi boni nomen interpretatur, ostendit tria ad ipsum bonum pertinere: scilicet ut admirandum sit, ut amandum, ut suaue. Admirandum est quando nos excitat, diuertit ab alijs, ad se conuertit. Amandum: cum accedimus ad ipsum atq; haeremus. Suaue cum eo implemur. Paulo post exponēs iustitiae nomen, docet diuinum iudicium omnia penetrare. Quod & cecinit Orpheus. Deinde significat iustitiā esse apud Anaxagoricos diuam mentem omnium ordinatricem. Quod quidem Socrates nec affirmare audet, neq; negare. Non negat quidem, quoniam ad deum iustitia pertinet. Non affirmat, quoniam accommodatius diceretur iustitiā esse diuinam uoluntatem, singula pro meritis uel naturae, uel uoluntatis distribuentem. Aduerte rationē boni ad naturam quandam pertinere sese per omnia diffundentem. Rationem uero pulchri ad sapientiā ordinemq; manantem ab ipsa, & ad se reliqua prouocantem. Deniq; uim amoris ad influxū quandam spectare ab oculis per oculos penetrantē. Post haec multa de nominibus affert, quae per superiora satis intelliguntur. Tangit opinionē de nominum origine triplicem, uel quod à dijs quondam accepta fuerint, uel quod à barbaris, uel quod à longitudine temporis adeo à prima origine permutata, ut primae nominum positiones minime discernantur. Mox deridet illos qui sequentium scientiā profitentur, cum antecedentia nesciant. Tu uero in sequentibus aureā animaduerte sententiam, Grauisimam omnium deceptionem esse illam qua homo seipsum decipit. In ea enim deceptor à decepto abest nunquam. Quoniā uero Cratylus ad sectam Euthydemī declinat, quae putat nullū dicere falsū, quia quisquis dicit, quod est dicat, itaq; dicat & uerum: Socrates id hoc pacto redarguit. Saepē dicimus adesse alicui quaedā quae procul absunt, atq; uicissim abesse quae adsunt. quod nihil aliud est quam falsa dicere. Similiterq; conuenienter possumus nominare exprimentes per nomen literarumq; sonos quodammodo naturā actionemq; rei uel passionem, atq; contra incongrue nominare. Post haec ubi de numeris & qualitatibus mentionem facit, dicit in ordine numerorum semper unitate uel addita uel subtracta numeri speciem permutari, quod in qualitate non accidat. Id autem hac ratione arbitror euenire, quia tota numeri ratio in unitate eiusq; replicatione consistit. In qualitate uero, cū praeter unitatē eiusq; replicationē, alia quaedā sit natura, merito uno gradu addito uel subtracto, aut etiam pluribus, qualitatis species non mutatur. Similiter in imagine. eatenus enim imago est, quatenus representat: potest autē magis minus uel referre. Idem fermē nominibus accidit. Nam quaedam rerū ipsarum sunt imagines. Praeterea cū nominis finis sit rem ipsam referre, praestat ipsum similitudine quadam rei, quam hominū conuentione referre. Rursum cū nomen cōstet ex literis, rem apte non potest exprimere nisi ex syllabis literisq; proprie ipsam exprimentib. cōponatur. Et quoniam operosa res est literas, syllabas, nomina rebus singulis prorsus accommodare, imō etiam fieri nequit in numeris, idcirco miscenda est consuetudo naturae, ut quatenus fieri potest, natura rerum auctoritatem habeat nominum. Vbi uero uel nullo modo uel difficillime per naturae proprietatem id fieri potest, fiat per consuetudinem conuentionemq; humanā, siue solam, siue naturae coniunctam. Animaduerte post haec maximam diligentiam principijs adhibendam, in eisq; constituendis plurimum disputandum. Rursum fallacissima quadam ad scientiā reuētia, quisquis ut monet Cratylus, per nominum proprietates rerum proprietates aucupatur. quādoquidem auctor nominum non talia nomina quales ipsae res sunt, instituit, sed quales ipse putauit, qui decipi potuit. Adde quod nomina eadē alij aliter possunt interpretari, & ad opposita significanda pari probabilitate traducere. Profecto multa sunt nomina ita posita quasi res fluant, multa quoq; ita quasi manent. Est igitur fallacissimum, per nomina res iudicare. Paulopost considera: primum qui res nominauit, cognouisse prius eas quam nominaret. Item priscam opinionem, qua asseritur diuinam quandam uirtutem ab initio hominem instruxisse: rerūq; nomina docuisse. Quod ijs quae in Protagora & Politico dicuntur, est consentaneum. Fieri enim non potest, ut humanū genus, uel ab initio mundi, uel post ingentes illuiones aliter quam diuinitus sit instructum. Quod autē Socrates dicit circa ideas se somnare, declarat tum de hoc ipso Socratem & uulgo, & à comicis solitum irrideri, tum idearum cognitionem per separationem mentis haberi somnij uaticinio similem. Mox probat ideas esse, quia super imperfectas formas oporteat esse perfectas. Item immutabiles ideas esse, si quidē speciales rerū rationes atq; definitiones semper eodem modo se habeant. Addit, si status à rebus omnis auferatur, sequi ut res nulla uere sit aut hoc aliquid, aut tale aliquid, neq; cognoscatur, cum quolibet momēto deceptura sit iudicantem, necessario mentientē. Subdit neq; fore cognitionem, ipsam uidelicet specialem cognitionis ideam, quae semper eodem modo se habet. Concludit rerum scientiam non à nominibus sed ab ideis esse querendam, quarum notiones insite nobis prima ueraq; sunt nomina rerum. Deniq; iuuenes admonet, ne de rebus grauib. facile sententiam ferant, immo discant diu, expectentq; aetatem maturiorem antequam iudicent.